

www.baachakhan.com

ديبا مشالونه

Handwritten text in red ink: "Mun Bey" and "1912".

Ketabton.com

www.baachakhan.com

ديايمشالونه

تولونكي: عبدالله نجتاني

د قومونواو قبایلو د چارو وزارت
د نشراتو او فرهنگي چارو رياست

۱۴۰۸ هـ.ق

EUREKA OLD BOOKS

Opp: Islamia College
Unit: Road, Peshawar.

دبابا مشالونہ

دچاپ حای - دولتی مطبعہ - کابل

دچاپ شمیر - ۵۰۰۰۰

دچاپ نیتہ - ۱۳۶۶ھ ش

دچاپ مہتمم - محمد انور شمسہ خیل

www.baachakhan.com

فخر افغان بآبادكار، عمل او خدمت ميرى پير
دكار او زيار، مينى او محبت، ورورى اوروا-
دارى، عدل او انصاف په باره كښې ډيرڅه ويلي او
ليكلي دي .

بره خبره يې د انسانيت د لارې بله ډيوه ده .
مونږ به يوڅو غښې څلاند، لارښوونكي او لافاني مشالونه
د خپلو عزيزانو وروڼو د ژوندانه په لار كښيږدو .
گوډې نزل يې پرې بې خطرې شي او منزلت زور سيزي .
سا سوځد مينه بختاني

د قومونو د ژوندی کولو او بیدارولو د پاره د اې
کسان په کار دي چه بی غرضه وي . دیانت دار
وي . ایماندار وي او د خدای د پاره خپل
قام خدمت ته تیار وي . چه د اړسې
کسان په کوم قام کېسې پیداشي نو د هغوی
په کولسبنو نو هغه قام کېسې مینه ، محبت ،
همدردی ، وروری او عزیزولی پیدا
شي . هغه قام آباد شي .

مونز خدایي خدمتگار یو . مونز د مخلوق

د فایده او آرام دپاره په خانو نو

تکلیف تیروو . ز مونز کار خدمت انیسې

ده . اگر که خلق مونز سره هر څه سلوک

کوي . مونز به د چانه د بدلې د اغشتو

کوښښ نه کوو . ز مونز فرض

درگزارا و صبر دی .

www.baachakhan.com

زمونوز و نيا تظلم ورت کون دي و منظوم
د ظالمه خلاصول دي که ظالم زمونوز و راد مسلمان
عم وي

خدایی خدمتگار حان خدایی خدمتگار
وایی بلیکن خدای تہ خدمت ضرورت نشہ

دخدای خدمت دہنہ مخلوق خدمت دی

اود خدای مخلوق یوازی مسلمانان نہ دی

تول دہنہ مخلوق دی، کہ ہندودی، کہ سکھ

دی کہ عیسایی دی .

۵

موز پستانه خدای کار او خدمت به
ته و ایو چه بی دکومی طبعی، غرض او
اجرت نه د خدای دپاره کوو. او
خدای خو خدمت ته ضرورت نه لری
د خدای د مخلوق خدمت د خدای
خدمت دی.

موتز دخلکو د پوهولو او کښې د مېنې، محبت
ورورې او قامولې د پيدا کولو، د تسليم
د شوق د پيدا کولو او د قام نه د غلطو رسمونو
اور و اجونو دورک کولو او د قامي مدرسو پاره
د مرستو د حاصلولو په غرض کلي په کلي، کور په
کور دورې شروع کړې، او په خلکو کښې موشوند
او اجاس پيدا کړ. زما د دورونه پيرنگي
سره ويره پيدا شوه...

د انجمن اصلاح افغانه لومړنۍ دورې

www.baachakhan.com

دخدا می دیاره او د خپل مظلوم قوم
د خاطره خپل سینه د بغضونو کینو
او پروښونو پاک کړی .
ولی چه دی خپل سیزونو مونز تباہ
کړی او برباد کړی یو .

کہ چیری تا سو بہ رستیا سرہ د
خیل قوم او ملک زرغونول غواہی
نود غنم ددانی بہ شان خیل خانو نہ -
خاوری کرہی ولی چہ کومی پوری
یومی دانی خان خاوری کرہی نہ
وی ، زرغونسیدی نہ شی .

حقيقت دادی چه یوازی قانون د
ملک اصلاح کولی نه شی اونه امن قایموی
شی . د خلقو زهرونو بدلولو ضرورت دی . ثخو
پوری چه د خلقو زهرونه بدل نه شی جرمنه کمیدی
نه شی .

د خلقو زهرونه صرف خدایي خدمتگاری تحریک
بدلوی شی . سومره چه د تحریک خورشی
هومره به د خلقو په زهرونو کبسی تبدیلی راجی او
ددې لازمی نتیجه به په ملک کبسی امن و

امان وی .

... چه په دلو کښې اختلاف پیداشي
که ډیر ښه او زور وړ خلک وي هم ،
بی کاره شي او دهنومی طاقت دیو بل په
غور خو لو کښې صرف شي .
په خدمت کښې اختلاف نه راځي
اختلاف د خود غرضی نه پیدای

کجزي .

۱۱

زه چه هر شه دخیل خان دیاره خوبوم بجه
دخیلو ملگرو دیاره هم خوبوم .

زه اکثر خیلو ملگروته و ایم چه زما پتقریر
تحریر، خبرو، رویه اوسلوک کجی چه کوم نقص
وینی، دهغونه به ما خبرومی او شه وخت
چه هغومی مادخیلو غلطونه خبردار کری،

نوزه دهغومی شکریه ادا

کوم او دهنی اصلاح

کوبنشین

کوم

۱۲

تشدد نہ نفرت

عدم تشدد نہ محبت

پیدا کبری

انسان ہم یو عجیبہ چیز دی . شہ وخت
چہ دی کمزوری شی او ہمت بایلی ، نو
یاد خپلی کمزوری او بی ہمتی د پتولو
د پارہ قسما قسما حیلی او حوالی
لہوی

حقیقت دادی چه دامنول آسمانی مذہبونه

دخدای مذہبونه دی او دنیا تہ و اتفاق،

میلنی او محبت او دخدای مخلوق آرام

او خدمت دپاره راغسی دی .

دہریو مذہب پیرو دافرض دی چه دخدای مخلوق

لہ منح نہ کر کہ او نصرت لیری کری او عینہ او محبت

پکسینی پتید کری او دودیل سرہ اعداد و کری .

خونوز ددی حقیقت نہ چا خبر کری نہ یو .

www.baachakhan.com

حقیقت دادی چہ ناپہ مدہیب
ہم سرمایدار و خلی سرمایہ زور قبضہ
کری دہ... رستینی خدایی مذہب
خود مخلوق خدمت دی . مینہ دہ .
محبت دی . انصاف دی .
عدالت دی .

اختلاف را می همیشہ پہ خلقو کبھی وی .
اختلاف را می تہ بد خیز نہ دی . رسول اکرم
خود امت اختلاف را می تہ رحمت و ملی دی .
لیکن یہ موجودہ وخت کبھی ز موزد مسلمانانو او بیا
خاص کر ز موزد پستو اختلاف را می زحمت
دی . ز موزد اختلاف را می ہمیشہ ذاتیات
جوہری او ددی ذاتیاتو پہ وجہ ، کہ
چیری د پستو تاریخ و گوئی ، نو ہمیشہ
تباہ شوی او برباد

شوی دی

لینن په خپل کتاب کښې لیکي چه د سنه
(۱۹۰۵) د انقلاب زموږ ډیر ملگري
موږ سره د سنه (۱۹۱۷) په انقلاب
کښې نه وو بلکه زموږ مخالف وو.
ولی چه په دغه وخت کښې هغوی
وکیلان ، ډاکتران ، انجینران
جوړ شوي وو او
وړوکی مریه داران
شوي

وو

۱۸

زما خیال و رخ پہ رخ دینکو تعلیم او بریت
طرف تہ زیاتر ہی. ولی چہ زہ دا خبرہ دخل قوم د
پارہ خطر ناگہ گنم چہ ملکانو لہ خودی تعلیم و کرسی شی
او جنکی ردی د علم نہ محروم پاتہ شی. چہ ددی نتیجہ
بہ داوی چہ زمونز ملکان خوبہ اول جا ملانوسخو
سره و دونہ نہ کوی او کہ جری و ہم کرسی نو اکثر بی کور
سمون خوری او ہمیشہ بہ کجی کش مکش وی. چہ
ددی زمونز ملک او قوم تہ دیو لومی نقصان
در رسید و اندیشہ دہ

... پستی او بلندی په عمل دوه . که دچا
عمل پست دی هغه نړوي که نښه په کار دی
چه پست وگڼل شي او دچا عمل چه اوچت
وی نړوي که نښه په کار دی چه په درانه نظرونه
وگڼل شي .

خدای خوز او نښه د دنیا د آبادی دوه
ملگری پیدا کړی دی او د بشریت د گاډی دا
دوه پایې دی د گاډی په یوه پایه نه نشي

چلیدی .

۲۰

www.baachakhan.com

زمونزد پندستونجی اودیری پاک منی سیمت زکی
اودوادری دی اودیری حضرت سگاری بی دی

۱۱

پہ جیلخانہ کبھی ما دخیل قوم یہ حالات تو
بانڈی پہ نہ شان سرہ غور کریں۔ زہ
پہ دی نتیجہ و رسیدم چہ پہ دنیا کبھی ہر شیخ
قوم بغیر در پی بی نہ ترقی کوئی نہ شی
او پہ ہر قوم کبھی علوم اوفسون پیدا
کیدی نہ شی .

یوه وړخ زه د امان الله خان ملاقات له تللی
وم. دیرې خبرې مې ورسره وشوې. په خبرو خبرو
کښې مې پاته دا ووی: تاله ترکی درجې، فارسی درجې
او نوری پېم "حی" خو خپله ژبه درجې. زما خبرې ته
هغه بلندی دیر اثر وکړ او و وعده یې راسره وکړه چې زده
کوم به یې. کله چې له افغانستانه وایستل شو، زه بمبئی ته
دده لیدو ته ورغلم. نوملته یې په رسپتو کښې خبرې وکړې.

دعایم یافته کسانوسره بهی چه در بی
په باره کنسی خبری و کرمی راته به بی ویل چه پستو
لا دته ژبه ده؟ په دی کنسی علم نشته. ما
ویل چه ملکه دانوری ژبی خود آسمانه نه دی
را کوزی شوی. دهری ژبی ویونکو خپلی
ژبی ته ترقی و کرمی ده. پستو چه خپلی ژبی ته
توجه نه ده کرمی، دی کنسی د پستو ژبی ته
گناه ده؟ او دا خو زما اوستا گناه ده.

www.baachakhan.com

پندرہویں اور چھٹے جلد کے درمیان
مجموعہ نثری اور نثری نثری نثری

۲۵

انقلاب مندی کار او دومره آسان خبر

ندی .

انقلاب دسری سینی کاردی .

انقلاب علم او پوهه غواړی .

انقلاب عالمان او پوهان غواړی چه دیوی

سره قام وروزی او انقلاب ته پی اباده کړی .

د انقلاب دپاره د اشخاصو

ضرورت دی .

بادشاهي خراب شي دمي او د قوم او
ملک پکښې ډير نقصان دى. که چيرې
نن يو بادشاه بڼه هم وي نو سبا به يې زوى
بادشاه وي، نو شوک ويلي شي چه کوندى به
به هم بڼه وي. او بادشاهان کله دخپل قوم ترقي
غواړي؟ ولې چه هر وخت دا خيال کوي چه
که داخلک پوه شول نو ما به ليرى کوي. نو به
هر وخت د قوم د پوسې په لاره کښې
خښه اچوي.

موزبادشاهان جوہرول نہ خواہو بادشاہ
مانوتہ موضوعت نشتہ . زموزبہ یو مشرومی او قوم
پہ رایہ اورضا او مشورہ بہ وی . او ہنہ سہری آوی
چہ د قوم خدمتگاروی . دخان ، غریب او میا ملا
فرق نہ وی . بلکہ ہر ہنہ سہری بہ وی چہ ہنہ نیک او
ایماندار او د قوم او ملک خیر خواہ وی . تکلیفونہ او
قربانی او دیر خدمت یی د قام او ملک کبری
وی او چہ ددی مشری اہلیت او پوسہ ہم مکینہ وی
زموزبہ حکومت بہ دجماعت (حزب) تابع وی
جماعت بہ د حکومت تابع نہ وی .

د املک د پښتونخوا، زمونږو د ټولو پښتونو
د مې . نومونږ يو سړی نه خان کوو. زمونږ
به کوښښ داوي چه ټول خانان کړو. او
دا سي حکومت به جوړوو چه هغه کښي مساوا
وي او د ټولو خلکو پکښي يوشان خيره و فليدوي .
که پوره وي او که سپوره وي په شترکيه به وي. من
انصاف وي . زمونږ به د ټول قوم يوه جرگه وي
او د ټپي په خوبه به يو صدر وي .

دخدا می دپاره پستو!
تاسو یوشی، خیل کور جو رکړی،
د اړی جیبی ذاتیات اود بنسټی
پر زدی، نو دین به مو هم بنه شی
او په دنیا به هم آباد او آسوده
شی.

www.baachakhan.com

پہ حضرت کی اختلاف نہ راہی
اختلاف نہ ہو عظیمی ہدایتی

۲۱

www.baachakhan.com

پتھ پورہ وی کے سپورہ وی دے تھو لو دی پویشان وی

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**